

Sveriges hemligaste riskkapitalbolag

Triton är landets mest aktiva riskkapitalist – och den hemligaste. Detta trots att de köpt storbolag som Frigoscandia och Pharmacia de senaste åren. Kanske för att en av investerarna är Ikea.

FÅ RISKKAPITALBOLAG har varit flitigare än Triton i Sverige på senare år. Kulmen nåddes i våras med förvärvet av Pharmacia Diagnostics för runt 4,5 miljarder kronor.

Men trots storaffärerna – ingen riskkapitalfirma är så hemlig och svåråtkomlig som just Triton.

När Veckans Affärer vid upprepade tillfällen söker företrädare för bolaget nås vi först av beskedet att de sitter i möte, flera dagar i rad.

Senare är budskapet att "alla är ute och reser". Och att "de är tillbaka nästa vecka". Och det gäller såväl på kontoret i Stockholm som i London. Inte heller får Veckans Affärer svar på e-post eller lämnade meddelanden. Bolaget saknar dessutom webbplats som berättar om verksamheten.

Men bakom Triton står enligt flera oberoende källor Londonsvensken Peder Pråhl, född 1964, och "en tidigare kollega". Båda ska ha lämnat den brittiska riskkapitaljätten

Doughty Hanson 1999 för att starta eget. Innan dess sysslade Peder Pråhl bland annat med förvärv på investmentbanken Morgan Stanley i New York. I botten har han en MBA-utbildning från Wharton i USA.

I Norden leds Tritons aktiviteter av den tidigare Custodirektören Jan Åkesson. Verksam i Triton är också Björn Nilsson som tillhör familjen som äger Gotlandsbolaget. Peder Pråhl och Björn Nilsson har sin bas i London.

Enligt den senaste årsredovisningen är Triton i Sverige dotterbolag till Triton Advisers Limited, registrerat på kanalön Jersey. Anledningen är givetvis de förmånliga skattereglerna på Jersey. Vart och vartannat riskkapitalbolag har sina fonder på kanalöar. Triton Advisers är i sin tur dotterbolag till ett annat Jersey-företag, Triton Partners Limited, moderbolag i den lilla Tritonkoncernen.

På Jersey har Triton registrerat en lång rad namn på Tritonfonder, enligt Jersey Financial Service Commission. Ännu så länge har bolaget bara etablerat en fond, på 590 miljoner euro eller 5,3 miljarder kronor, som fyllts på en gång med en mindre kompletterande fond, kallad 1A, på 60 miljoner euro, motsvarande 540 miljoner kronor, enligt tidskriften European Venture Capital Journal.

TRITON SKA INVESTERA sina 650 miljoner euro, alltså 5,8 miljarder kronor, i mellanstora bolag med en omsättning på upp emot en miljard kronor i Norden och Tyskland från sina kontor i Stockholm, Frankfurt och London. Ungefär 500 miljoner kronor per bolag handlar det om, enligt ett tidigare uttalande av Jan

Åkesson och publicerade pressmeddelanden. Tidigare medieuppgifter gör gällande att pengarna kommer från ett 40-tal "välkända nordiska och internationella institutionella investerare".

I själva verket handlar det till stor del om tyska pengar. En huvudsponsor är den tyska privatbanken Sal. Oppenheim, som enligt årsredovisningen för 1999 förmedlade runt 300 miljoner ▶

Hemlighetsfulla Tritons storaffärer

Bolag	Köpar	Land	Bransch	Köpeskilling
TFB Fenster-Beteiligungs Weru	1999	Tyskland	Fönstertillverkare	Okänd
Elitfönster	2000	Sverige	Fönstertillverkare	Okänd
Tetra Aquarium	2002	USA/Tyskland	Akvarieutrustning	2 mdr kr
Frigoscandia	2002	Sverige	Kyltransporter	"Miljardaffär"
Semper	2003	Sverige	Livsmedel	Okänd
Stenqvist	2003	Sverige	Påsar och bärkassar	Okänd
Pharmacia Diagnostics	2004	Sverige	Läkemedel	4,5 mdr kr
GCE Gas Control Equipm.	2004	Sverige	Gasutrustning	386 Mkr
DSV Miljö	2004	Danmark	Grus/jord/transporter	1,2 mdr kr

KÄLLA: BOLAGENS HEMSIDOR, SVENSK OCH UTLÄNDSK AFFÄRSPRESS

NO COMMENTS. Tritons VD i Norden är förre direktören i börsbolaget Custos, Jan Åkesson. Bilden är tagen vid en stämma med norska Tybring-Gedde där han tidigare var med i styrelsen.

euro till Triton från sina privata och institutionella kunder.

Bland investerarna finns även Inter Ikea, ett av de bolag som utgör nervcentrum i Ingvar Kamprads intrikata system av företag. Inter Ikeas roll är att äga och utveckla Ikeas varumärke och koncept, och att fungera som ett slags försäkringsbolag åt varuhusrörelsen. Den uppgiften innebär i praktiken långsiktig kapitalförvaltning. Exakt hur mycket Inter Ikeapengar det handlar om är dock inte känt.

PEDER PRÅHL & CO HAR SEDAN investerat i rask takt sedan 1999. Det började med köpet av Europas största fönstertillverkare, tyska Weru, för en okänd summa år 1999. År 2000 köptes svenska Elitfönster från Skanska.

År 2002 gjordes två förvärv. Tetra Aquarium, som säljer vattenvårdsutrustning, luftpumpar och allt möjligt annat till akvarier och dammar, köptes från Pfizer, och transportföretaget Frigoscandia förvärvades från amerikanska Prologis Trust.

2003 gjorde Triton två stora affärer. Barnmatsföretaget Semper inhandlades från Arla Foods. Och påstillverkaren Stenqvist köptes

”Tritons storaffär nummer ett är ändå köpet av Pharmacia Diagnostics”

från Wallenbergs riskkapitalsbolag EQT.

Tritons storaffär nummer ett är ändå årets investering i Pharmacia Diagnostics, tillsammans med PPM Ventures, försäkringsbolaget Prudentielas riskkapitalgren. Också här var Pfizer säljare. Men under våren har Triton också förvärvat GCE Gas Control Equipment, som säljer gasutrustning, från Charter och Linde (Esab och Aga), samt DSV Miljö från den danska transportkoncernen DSV. DSV Miljö sysslar med transporter och grustag. Totalt handlar det alltså om investeringar för många miljarder kronor.

Kutym i branschen är att en liten del av köpeskillingen utgörs av eget kapital. Merparten lånas via obligationer eller andra instrument. Triton torde därmed ha en betydande kapacitet kvar. Fler investeringar lär med andra ord komma.

Men några exits, det vill säga avyttringar, har Triton ännu inte hunnit med. Det lär behövas om Triton ska kunna fylla på med nya fonder vad det lider. Det är exits som skapar riskkapitalbolagens möjligheter på lång sikt. ■

AV TORBJÖRN CARLBOM
torbjorn.carlbom@va.se

JANERIK HENRIKSSON/SCANPIX

Storbråk om höjdarprogram

Det halvstatliga Institutet för kvalitetsutveckling, med Sven-Christer Nilsson och Erik Åsbrink i styrelsen, anklagas av en tidigare samarbetspartner för stöld av en nyutvecklad programvara.

INSTITUTET FÖR kvalitetsutveckling, som varje år delar ut ett kvalitetspris ur kungens hand, riskerar att bli stämt för stöld av en mjukvarumodell för kvalitetstester. Modellen utvecklades i samarbete med utvecklingsföretaget Indicator AB. Men samarbetet avbröts, och institutet säljer nu en liknande produkt.

”Jag förbereder två stämningsansökningar. En om brott mot upphovsrättslagen och en om brott mot marknadsföringslagen. Det är häpnadsväckande vilka likheter det finns mellan produkterna”, säger Indicators advokat Per Björkman.

Indicator självt spår miljardintäkter för produkten. Styrelseordföranden i kvalitetsinstitutet, Sven-Christer Nilsson, förnekar plagiat.

”Jag förstår att de här killarna är besvikna. Men vi har lång erfarenhet av sådana här testmodeller och deras modell var inte unik. Den byggde på våra idéer”, säger han.

KVALITETSINSTITUTET jobbade tidigare manuellt då de bedömde vem som skulle få utmärkelsen Svensk Kvalitet. När uppfinnarna i Indicator dök upp för tre år sedan visste man strängt taget ingenting om webbaserade lösningar och ordföranden Sven-Christer Nilsson välkomnade dem.

”Ni sitter på ett guldägg”, sa han om den för- enklade och webbaserade testmodellen.

En stor potentiell marknad låg framför dem. USA är en förebild på området sedan presi-

dent Ronald Reagan på 1980-talet stiftade en lag om kvalitetsmätningar. Den svenska motsvarigheten, Kvalitetsinstitutet grundat 1991, har staten, en intresseförening från näringslivet samt landstings- och kommunförbund som huvudmän.

STYRELSEN, MED TUNGA representanter från näringsliv och samhälle, bland annat etikkon-sulten Erik Åsbrink, beslutade 2001 om ett samarbete med Indicator. Men det stupade på att institutet senare ville ha 75 procents ägande i det gemensamma bolaget.

”Vi är tvungna att värna om vårt anseende”, säger Sven-Christer Nilsson.

I början av 2004 hade parterna fortfarande inte kommit överens om ersättningen till Indicator. I det läget avbröt institutet samarbetet och presenterade sin egen produkt. I det material det presenterat finns bland annat identiska illustrationer med den tidigare produkten.

Ulf Leopoldson, en av uppfinnarna bakom Indicators, ångrar sin tilltro till de fina namnen bakom kvalitetsinstitutet.

”De har ju lärt sig av oss. Vi hade jobbat fram vår modell under fyra års tid och så var vi helt öppna med vad vi kunde. Med sådana namn som Sven-Christer Nilsson och Erik Åsbrink och kungen som delar ut deras pris, så trodde jag aldrig att det skulle gå så här.” ■

CHRISTER BERGLUND
red@va.se

ANKLAGADE.
Sven-Christer
Nilssons och
Erik Åsbrinks
institut.

MAJLA SUSJUN/SCANPIX